

ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Με ποια συνθήκη έληξε ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος, τι προέβλεπε και πώς την κρίνετε;

Μονάδες 13

A.1.2. Σε ποια γεγονότα συμμετείχε η Ελλάδα ως σύμμαχος της Αντάντ κατά το 1918, με ποιες συνθήκες μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο αλλάζει το εδαφικό καθεστώς της Ελλάδας και τι προέβλεπαν αυτές;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Πορεία προς Ανατολάς
- β.** Τάγματα εργασίας
- γ.** Συνθήκη της Μωριένης

Μονάδες 15

A.2.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας τη λέξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση

- α.** Οι συζητήσεις μεταξύ Ουέλινγκτον και Νέσελροντ κατέληξαν το 1826 στην υπογραφή της Ιουλιανής Σύμβασης του Λονδίνου.
- β.** Ο Κλεμάν Αντέρ υπήρξε από τους πρωτοπόρους στον τομέα απογείωσης πτητικής συσκευής με τη βοήθεια κινητήρα
- γ.** Ο Χουσεΐν Αΐσή πασάς με τη διαφορετική στρατηγική που εφάρμοσε πέτυχε την κάμψη της Κρητικής Επανάστασης
- δ.** Το Μάιο του 1913 υπογράφηκε μεταξύ Ελλάδας και Σερβίας αμυντική συμμαχία και στρατιωτική συμφωνία αμοιβαίας υποστήριξης
- ε.** Το 1963 αποφασίζεται από τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρο Κυπριανού αναθεώρηση του συντάγματος

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που σας δίνονται από το παρακάτω κείμενο και τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τις συνθήκες που οδηγούν στην καταπίεση των χριστιανικών πληθυσμών (Ελλήνων και άλλων) από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι και το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς και τις μορφές που πήρε αυτή η καταπίεση.

Ένα άλλο μέτρο που εμφανίστηκε να υπαγορεύεται από τις στρατιωτικές ανάγκες και αφορούσε αποκλειστικά τους Έλληνες, ήταν οι νέες μετατοπίσεις πληθυσμών από τις ακτές στα ενδότερα της Μικράς Ασίας. Το μέτρο αυτό άρχισε να εφαρμόζεται την επαύριο της συμμαχικής εκστρατείας στα Δαρδανέλια (Φεβρουάριος 1915) και δεν ερμηνεύεται τόσο σαν αντίποινα της Τουρκίας αλλά σαν προσπάθεια αλλοίωσης της εθνολογικής συστάσεως του μικρασιατικού πληθυσμού. Η αλλοίωση αυτή, που εξυπηρετούσε το νεοτουρκικό πρόγραμμα για τη δημιουργία εθνικής Τουρκίας με τη βαθμιαία εξαφάνιση των μειονοτήτων, δεν είναι άσχετη και με τις φήμες για ενδεχόμενη παραχώρηση των περιοχών στην Ελλάδα από τους Συμμάχους. Ο πραγματικός σκοπός των εκτοπίσεων καλύφθηκε, όπως είπαμε, με το πρόσχημα των στρατιωτικών αναγκών (νόμος Νοεμβ.1915). Στους ελληνικούς πληθυσμούς ανακοινώθηκε ότι η μετατόπιση θα τους προστάτευε από τον εχθρικό στόλο. Η ομοίотροπη εκτέλεση του μέτρου αυτού, αποδεικνύει ότι μεθοδεύτηκε σύμφωνα με συγκεκριμένες εντολές της τουρκικής διοικήσεως. Η χωροφυλακή εμφανιζόταν στον προγραμματισμένο οικισμό, συγκέντρωνε τους κατοίκους στην πλατεία και τους διέταζε να ετοιμαστούν αμέσως για αναχώρηση. Ο εκτοπισμός γινόταν συνήθως χειμώνα και με δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Στους εκτοπισμένους απαγορευόταν να μεταφέρουν τρόφιμα, ρούχα ή στρώματα. Ενώ η πομπή ξεκινούσε με άγνωστο προορισμό, στα ελληνικά σπίτια έμπαιναν Τούρκοι των γειτονικών περιοχών που, καθώς φαίνεται, δεν κινδύνευαν από το στόλο. Οι σταθμεύσεις γίνονταν στο ύπαιθρο και σε ακατοίκητες περιοχές, ώστε να αποκλείεται ο ανεφοδιασμός. Απαγορευόταν η περιποίηση των αρρώστων και η ταφή των νεκρών. Επιβαλλόταν αντίθετα η απολύμανση όλων σε θερμά λουτρά τουρκικού τύπου (χαμάμ) και η έκθεσή τους αμέσως μετά στην

παγωμένη ύπαιθρο για καταμέτρηση και ιατρική εξέταση. Μετά την «εκκαθάριση» στους λουτρώνες – μέτρο που αποδίδεται σε γερμανική εισήγηση – η πορεία συνεχιζόταν με πλήρη ασιτία. Απαγορευόταν επί ποινή θανάτου η ελεημοσύνη από ομογενείς και η παροχή ασύλου στα εγκαταλειμμένα βρέφη. Οι νέοι τόποι εγκαταστάσεως ήταν πάντα απομονωμένα χωριά της μικρασιατικής ενδοχώρας με αμιγή τουρκικό πληθυσμό. Εκεί, μακριά από το Πατριαρχείο και χωρίς δασκάλους, οι περισσότεροι από τους επιζήσαντες οδηγούνταν στον εξισλαμισμό.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τομ.ΙΕ', σελ.101

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Β2

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία που αντλείτε από τα παρακάτω παραθέματα να αναπτύξετε την πολιτική που ακολούθησε ο Ρούσβελτ προκειμένου να αντιμετωπίσει την μεγάλη οικονομική κρίση στις Η.Π.Α. καθώς και τις νέες αντιλήψεις που επικράτησαν στην οικονομία μετά το οικονομικό κραχ.

α. Ο Ρούσβελτ προσδιορίζει τους στόχους του

Για να κάνουμε τα εργοστάσιά μας και τα αγροκτήματά μας να ξαναδουλέψουν με την βεβαιότητα ότι θα πωλούν τα προϊόντα τους θα πρέπει να εξασφαλίσουμε στους καταναλωτές τα μέσα για να αγοράζουν τα προϊόντα αυτά. Αλλά για να πραγματοποιηθεί αυτό, θα πρέπει να μην έχουμε ανάμεσα στους καταναλωτές 12 εκατομμύρια άνεργους, οι οποίοι δεν έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν τίποτα. Οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να ξαναρχίσουν να εργάζονται και αυτό θα το κατορθώσουμε με τον παρακάτω τρόπο: θα μοιράσουμε την εργασία που σήμερα προσφέρεται ανάμεσα σ' αυτούς που απασχολούνται και στους άνεργους ώστε να εξαλείψουμε την ανεργία. Και αυτό θα το κατορθώσουμε εξασφαλίζοντας σε κάθε εργάτη ένα κατώτατο ημερομίσθιο που θα του επιτρέπει να ζει... Εάν όλοι οι εργαζόμενοι κάνουν συγχρόνως το ίδιο πράγμα, κανείς απ' αυτούς δε θα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση. Το πρόβλημα επομένως περιορίζεται στο εξής ερώτημα: θα κατορθώσουμε να πετύχουμε ώστε συγχρόνως όλοι οι εργαζόμενοι να κάνουν το ίδιο; ... καμιά επιχείρηση που επιβιώνει από την πληρωμή χαμηλών ημερομισθίων στους εργαζόμενους δεν πρέπει να υπάρχει σ' αυτή τη χώρα.

Φ. Ρούσβελτ, *Λόγος στις 17 Μαΐου 1933*

β. Ένας από τους σημαντικότερους οικονομολόγους της περιόδου του μεσοπολέμου και θεωρητικός της δυναμικής παρέμβασης του κράτους στην οικονομία, ήταν ο άγγλος Τζων Μέιναρντ Κέυνς (John Maynard Keynes, 1883-1946). Για να μειωθεί η ανεργία και πληθωρισμός και να τονωθεί η ζήτηση, πρότεινε αύξηση των μισθών, φορολογία που να ευνοεί τα μικρά εισοδήματα, δημόσιες επενδύσεις και προστατευτισμός των προϊόντων

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. σελ.41-43: «Ο Α΄Βαλκανικός πόλεμος... μεταξύ των συμμάχων αυτή τη φορά».

A.1.2. σελ.83-84: «Η κυβέρνηση του Ελ.Βενιζέλου ... της περιοχής στην Ελλάδα»

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1.

α. Εισαγωγή για να εντοπίσουμε τη χρονική περίοδο. σελ.36: «Στο μεταξύ η γερμανική ... αλλά κυρίως τη Ρωσία».

β. Εισαγωγή σχετικά με τα μέτρα εξόντωσης που εφαρμόζουν την περίοδο αυτή οι Τούρκοι κατόπιν υποδείξεως των Γερμανών. σελ.89: «Ένα άλλο μέτρο ... και τις αρρώστιες».

γ. σελ.92: «Με τη συνθήκη της Μωριέννης ... δεν την αναγνώρισε». Επίσης μπορούμε να προσθέσουμε εδώ ότι η συνθήκη αποτέλεσε έναν από τους λόγους για τους οποίους η Ιταλία στράφηκε εναντίον της Ελληνικής παρουσίας στην περιοχή της Σμύρνης.

A.2.2.

α. Λάθος, β. Σωστό, γ. Λάθος, δ. Σωστό, ε. Λάθος

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Ξεκινάμε την απάντηση με στοιχεία από την πρώτη παράγραφο στη σελίδα 34 του β' τεύχους της Ιστορίας Γενικής Παιδείας (*Ιστορία νεότερη και σύγχρονη*): «Όταν το 1908 εκδηλώθηκε και επικράτησε στην Οθωμανική αυτοκρατορία το κίνημα των Νεοτούρκων, οι ελπίδες για μεταρρυθμίσεις στο εσωτερικό της αυτοκρατορίας αναζωπυρώθηκαν. Γρήγορα όμως διαψεύστηκαν. Η πολιτική που ακολουθήθηκε από τους Νεοτούρκους ήταν πολιτική εκτουρκισμού των διαφόρων εθνοτήτων που ζούσαν στα εδάφη της ευρωπαϊκής Τουρκίας. Οι επαγγελίες για ισότητα, ελευθερία και ισονομία όλως των πολιτών ξεχάστηκαν, πολλά σχολεία κλείστηκαν, οι διώξεις συνεχίστηκαν και η καταπίεση των χριστιανικών πληθυσμών εντάθηκε». Συνεχίζουμε με τη σελίδα 88: «Οι Νεότουρκοι, λοιπόν, προσπάθησαν να μειώσουν την επιρροή των χριστιανικών πληθυσμών στο τουρκικό κράτος, και ιδιαίτερα των Ελλήνων και των Αρμενίων». Το κείμενο παρατίθεται αυτούσιο μέχρι τη σελίδα 91: «Το 1915, το μεγαλύτερο μέρος του αρμενικού πληθυσμού της Τουρκίας σφαγιάστηκε». Στη συνέχεια προχωρούμε με την πηγή μας. «Η πηγή που μας δίνεται εντοπίζεται σε ένα από τα μέτρα καταπίεσης που εφάρμοσαν οι Τούρκοι εναντίον των Ελλήνων και συγκεκριμένα στις εκτοπίσεις ελληνικών πληθυσμών στα ενδότερα της Τουρκίας. Επιβεβαιώνει πως το πρόσχημα ήταν η «στρατιωτική ασφάλεια» των πληθυσμών, στην πραγματικότητα όμως ο λόγος μετακίνησης των ανθρώπων αυτόν ήταν ο διακαής πόθος των Τούρκων να εξαφανίσουν το ελληνικό στοιχείο, και γενικότερα τις μειονότητες που δημιουργούσαν εμπόδια για τη δημιουργία της εθνικής Τουρκίας. Σημαντικό είναι ότι αναφέρεται πως το μέτρο των εκτοπίσεων αφορούσε αποκλειστικά το ελληνικό στοιχείο. Εκτός από τη μεγάλη δύναμη που είχαν ιδιαίτερα οι Έλληνες στην Τουρκία, στις διώξεις οδήγησε και ο φόβος πως θα επιβεβαιωνόντουσαν οι φήμες που ήθελαν τους Έλληνες να καταλαμβάνουν προς διοίκηση, κατόπιν παραχωρήσεως των Μεγάλων Δυνάμεων, εδάφη της Μικράς Ασίας. Η πηγή διευκρινίζει πως η χωροφυλακή ήταν αυτή που είχε αναλάβει την απομάκρυνση των πληθυσμών από τις εστίες τους και συνεχίζει παρουσιάζοντας τις απάνθρωπες συνθήκες κάτω από τις οποίες γινόντουσαν οι μετακινήσεις. Δυσμενέστατες καιρικές συνθήκες, χωρίς εφόδια, διαμονή στο ύπαιθρο, απαγόρευση σε οποιονδήποτε να προσφέρει την ελάχιστη ανθρωπιστική βοήθεια, απολύμανση σε χαμάμ και άμεση έκθεση στο κρύο, όλα αυτά αποδείκνυαν ότι ο σκοπός των Τούρκων ήταν η εξόντωση αυτών των πληθυσμών. Όσοι κατόρθωναν να επιβιώσουν ήταν αναγκασμένοι να ζήσουν σε χωριά στην ενδοχώρα της Τουρκίας, αποκομμένοι από οποιαδήποτε επαφή με ελληνικό ή ορθόδοξο στοιχείο. Η πορεία τους ήταν μονόδρομος: Εξισλαμισμός».

ΘΕΜΑ Β2

Παραθέτουμε τα στοιχεία που δίνονται στη σελίδα 166 του β' τεύχους Ιστορίας Γενικής Παιδείας (*Ιστορία νεότερη και σύγχρονη*): «Στα 1932 εκλέγεται πρόεδρος ... η οικονομική κατάσταση των Ενωμένων Πολιτειών βελτιώνεται από το 1934». Στη συνέχεια εξετάζουμε το πρώτο παράθεμα που μας δίνεται: «Εδώ ο παρουσιάζεται ο τρόπος σκέψης και η φιλοσοφία του αμερικανού Προέδρου. Σκοπός είναι να έχουν οι καταναλωτές τη δυνατότητα να αγοράζουν. Με αυτόν τον τρόπο θα ξαναδοθεί ώθηση στην αγορά και στην οικονομία. Πρέπει λοιπόν να εξασφαλίσει στους ανθρώπους τα απαραίτητα μέσα για να αγοράζουν. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να εξαλειφθεί η ανεργία. Υπάρχουν όπως λέει ο ίδιος 12 εκατομμύρια άνεργοι. Σε αυτούς πρέπει να εξασφαλίσει δουλειά. Πώς θα γίνει αυτό; Θα μοιραστεί η δουλειά που υπάρχει μεταξύ αυτών που ήδη δουλεύουν και αυτών που είναι άνεργοι. Προφανώς η δουλειά φτάνει για όλους. Λόγω όμως των δυσμενών οικονομικών συνθηκών είναι τόσο χαμηλοί οι μισθοί που οι άνθρωποι αναγκάζονται να δουλέψουν πολλές ώρες για να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους. Μειώνει λοιπόν τις ώρες τους, δίνοντας δουλειά και σε αυτούς που δεν δουλεύουν, αλλά ταυτόχρονα αυξάνει τα ημερομίσθια. Το θέμα είναι να πειστούν όλοι οι επιχειρηματίες να κάνουν το ίδιο ώστε να μην υπάρχει κανένας που να παρατείνει την περίοδο της ανέχειας και για τους εργαζομένους και για τους ανέργους. Ήδη είδαμε πως ο Ρούσβελτ βοήθησε στην ανάπτυξη των συνδικάτων προκειμένου να πειστούν οι εργοδότες να αυξήσουν τα ημερομίσθια των εργατών τους. Έτσι λοιπόν θα εξασφαλιστούν τα απαραίτητα μέσα για την «κίνηση» της αγοράς και την ανάκαμψη της οικονομίας.

Στη συνέχεια προχωρούμε στην απάντηση του δεύτερου ερωτήματος. Μπορούμε εδώ να ξεκινήσουμε από το δεύτερο παράθεμα όπου αναφέρονται συνοπτικά οι νέες ιδεολογίες που επικρατούν μετά την οικονομική κρίση, όπως αυτές εκφράζονται από τον άγγλο οικονομολόγο Τζων Μείναρντ Κένυς. Οι προτάσεις του για την μείωση της ανεργίας και του πληθωρισμού σχετίζονται αρχικά με την

αύξηση των μισθών. Στη συνέχεια αναφέρεται στην ανάγκη για εφαρμογή φορολογίας που δεν θα ισοπεδώνει τα χαμηλά εισοδήματα, επενδύσεις που θα γίνουν από το κράτος και τέλος προστατευτισμό των προϊόντων. Ουσιαστικά λοιπόν αναφέρονται συνοπτικά όσα γνωρίζουμε ήδη σχετικά με τα μέτρα που πάρθηκαν σε Αμερική κι Ευρώπη για τη μείωση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης, μέτρα που σκοπό έχουν να προστατέψουν τα χαμηλά εισοδήματα, να ανοίξουν νέες δουλειές για τον κόσμο με την παρέμβαση του κράτους και να τονώσουν την κίνηση στην αγορά με την προστασία των τιμών για τα εγχώρια προϊόντα. Ακόμα όμως σημαντικότερο είναι πως καταδεικνύεται η αλλαγή νοοτροπίας για το τι είναι σωστό πλέον οικονομικά και τι όχι. Εδώ παραθέτουμε το απόσπασμα από το β' τεύχος της Ιστορίας Γενικής Παιδείας στη σελίδα 168: «Μετά τη μεγάλη οικονομική κρίση ... από τον εξωτερικό ανταγωνισμό»

Επιμέλεια: Χριστίνα Λεωνιδοπούλου, Φιλόλογος